

Da forsvaret sviktet.

10203
direktør Lorenz Vogt

Ethvert rettsoppgjør bygger på et samspill og motspill mellom aktor og forsvar. Det er begges oppgave å søke sannheten. Men i den rettslige økonomi har de hver sine spesielle oppgaver. Aktoratet skal først og fremst søke alle de momenter som taler for tiltaltes skyld; forsvaret de som kan virke rettferdiggjørende, frifinnende eller straffenedsettende. I den riktige likevekt mellom aktor og forsvar ligger betryggelsen. Oppfyller begge parter sin plikt med den største iver og med en noenlunde like stor dyktighet, vil domstolene med trygghet kunne gå til domsavsigelsen. De vil vite at ingen kjennsgjerning er holdt skjult, at intet argument er uprøvet. Domstolene er til en viss grad i aktors og forsvarers hånd. De har ingen adgang til å foreta selvstendige undersøkelser. Til sine tider vil påtalemyndigheten nyte publikums gunst — til andre tider vil forsvaret være i denne stilling. Men aldri må dette hensyn til publikum og opinion få noen av partene til å vike fra sin oppgave. Den yrkesstolthet som bør besjele enhver innehaver av en stilling, har sine ubønnhørlige krav. Svikter en mann eller en stand, blir nedsatt aktelse eller forakt den sikre konsekvens. Denne melder sig før eller siden, men er under alle omstendigheter sikker. Det er intet mål for en mann eller en stand å være populær, mer trangen hertil kan friste svake sjeler. Disse finnes innen alle yrker. Det gjelder bare at de ikke får makten.

Da frigjøringen kom var i

felovstillaget blev vedtaget, og den, der nu er ved at bryde frem, at nu er det hovedvundne danske Retsprincipper, som vil høres, medens den første Stemning var præget af en saadn Utaalsomhed, at den krævede, at Ørene skulde døves for, hvad der ikke passede til Stemningen. Nu er der en Del Mennesker, som mener, at det er på høje Tid, at det diskuteres, hvorledes de Domsresultater, som Straffelovstillaget har ført til, harmonerer med almindelige danske Retsprincipper. Rigsadvokatens Foredrag viser, hvorledes man ser herpaa fra Anklagemyndighedens Side. Det er da naturligt, at det ogsaa røbes, hvorledes man ser paa Sagen fra Forsvarers Side. Sagførerraadet har modtaget Henvendelser fra Udvalg, nedsatte av de Sagførere, der behandler disse Sager enten i Henhold til ældre Udvalgelse eller i Henhold til Bestemmelserne i Retspleielovstillaget. Det findes fra disse Henvendelser og lovrigt fra Udtalelser fra Forsvarerside, at Forsvarerne som Helhed har den Opfattelse, at der straffes i langt videre Omfang end forsvarligt. Forsvarerne mener navnlig, at der ikke tages tilstrækkeligt Hensyn til Forholdene, som de forelaa, da den paaftalte Handling blev foretaget, at man gaar alt for vidt med Hensyn til at inddrage relativt uskyldige Forhold under det straffbares Omraade, og at man i hvert Fald ikke indskrænker Strafforfølgningen til de grove Forhold.

Det danske rettsoppgjør er ikke uklanderlig. Men det er dog bl. a. ved Stegloff-Petersens opptreden blitt holdt innen rimelighetens greps. De praktiserende danske jurister fikk ved hans uavhengige opptreden den moralske støtte som var nødvendig overfor en lite velavbalansert opinion.

I Norge blev forløpet et annet. Den norske sakførerforenings formann strøk flagget overfor den mere pågående påtalemyndighet. Det skjedde i en artikkel

forsvare med råd og død, men det må og skal selvsagt skje innenfor lovens ramme.

La oss ikke glemme hvad vi kjempet for. La oss ikke glemme det våre døde kamerater falt for. La oss hver dag, i vårt daglige virke, huske at vi virkelig er rettens tjenere i det arbeide som nu skal gjøres for å reise vårt land og folk.

Her må ingen svikte. (Uthvelelsene er gjort av nærværende forfatter).

Det er selvsagt så at de lovgivende myndigheter i første rekke bestemmer de regler som skulde følges, men det var en plikt for de frie utøvere av sakføreryrket å bekjempe disse regler, hvis de mente at de stred mot lov, grunnlov eller folkets gamle vel innarbeidede rettsbevissthet. Fant de reglens berettigelse tvilsom, hadde de som plikt å understreke og fremheve tvilen.

«Det ligger ikke til oss å bedømme», heter det i artikkelen.

Jovist — jovist.

Det er den praktiserende sakførers plikt å ta op enhver rettsregel til behandling og bedømme dens forhold til bl. a. grunnloven. En annen sak er at det blir domstolene som til syvende og sist får avgjørelsen.

Det er ikke forsvarernes oppgave «å hjelpe myndighetene», men å stå vern om den enkeltes rett — også mot myndighetene. Sakførernes øverste tillitsmann skal ikke preke servillitet overfor myndighetene, men bidra til at sakførerne holder ryggen stiv. — Også i rettene, hvis administrator tilsidesetter straffeprocesslovens regler til tiltaltes beskyttelse.

Og så: «La oss ikke glemme det våre døde kamerater falt for».

— Nei, la oss ikke det. De falt for den individuelle frihet, for det enkelte menneskes rett til å nyte lovens beskyttelse mot alle slags myndigheters krav både i øst og vest samt syd. De falt

uken,
ken
håpe
de 2
allik
å gå
allike
te ha
—
De
stem
—
ken
—
Ja
blod
nene
hvac
som
hele
peng
—
—
—
O
spur
—
hvac
—
—
Ja
hade
H
De
og s
hade
Ban
om
hade
mist
dage
han
Ja
vært
lagt
bank
tenk
—
und
A
fork
ved
om
Han
ved
har
inn
ges
på
ser
den
de

en mann eller en stand, blir nedsatt aktelse eller forakt den sikre konsekvens. Denne melder sig før eller siden, men er under alle omstendigheter sikker. Det er intet mål for en mann eller en stand å være populær, men trangen hertil kan friste svake sjeler. Disse finnes innen alle yrker. Det gjelder bare at de ikke får makten.

Da frøkjøringen kom var i Danmark som i Norge alle, hvis holdning under okkupasjonen hadde vært omtvistet, høist upopulære. Enhver som våget å påpeke at forholdene ikke var så helt klare, blev selv mistenkeliggjort eller slått ned. Det var ingen lett sak å tale et forstående ord. Ønsket man å vinne folkegunst, var den sikre, vel bare å rase. På den måte kunde man også få kamuflert sine egne svakheter — og hvem hadde ikke sådanne å tenke tilbake på? Påtalemyndigheten hadde sin gyldne tid — å være forsvarer krevet karakter — og hvor mange har det?

I Danmark som i Norge tok riksadvokaten ledelsen og fant uten all beskjedenhet anledning til å belære domstolene om hvordan de burde dømme. Almenheten fikk av en ensartet presse beskjed om hvad den burde tenke, føle og forstå — og hvad den ikke burde forstå.

Men den måte, hyorpå forsvarret reagerte i de to land, var imidlertid høist forskjellig — og forskjellen tjener ikke den norske sakførerstand til ære. Da den danske almenhet på samme måte som enkelte kretser i Norge, begynte å føle en viss uro overfor det system som «rettsoppgjøret» betjente sig av, og da Riksadvokaten tok til orde mot disses reaksjon, svarte den kjente høiesterettsadvokat Steglich-Petersen i «Juristen» nummer for 1. desember 1945 (merk det tidlige tidspunkt):

«Der er imidlertid den forskel på den «stemning», der gjaldt, da Straf-

den blitt holdt innen rimelighetens grenser. De praktiserende danske jurister fikk ved hans uavhengige opptreden den moralske støtte som var nødvendig overfor en lite velavbalansert opinion.

I Norge blev forløpet et annet. Den norske sakførerforenings formann strøk flagget overfor den mere pågående påtalemyndighet. Det skjedde i en artikkel i foreningens blad for januar 1946 — altså vel 1 måned efter Steglich-Petersens ovenfor siterte uttalelse. Artikkelen er satt noe på skruer. Den blander sammen gjenreisningen og rettsoppgjøret. Det kan være grunn til å sitere det vesentlige av den:

«Kampen for friheten og for vår rett er vunnet. Nu kommer gjenreisningsarbeidet som stiller nye store krav. Og dette arbeide stiller kanskje de aller største krav til oss. Våre lovgivende myndigheter bestemmer de regler som skal følges. Våre administrative myndigheter og domstolene skal håndheve reglene. Men i første rekke blir det vi sakførere som skal praktisere reglene og sette dem i verk i det daglige liv. Som rådgivere og hjælpere og som prosessfullmæktigede, som tilsynsmenn og bestyrere og som forvarere blir det ofte oss som først må møte de mange problemer som utrenskningen og gjenreisningen skaper.

Nu gjelder det mere enn noen gang at vi er oss vårt ansvar som rettens tjenere bevisst. Vi må ikke glemme at det er en felles kamp for retten i vårt samfund som nu skal utkjempes. Og i denne kamp plikter vi å stå i første rekke. Vi plikter ikke alene å være lojale overfor de påbud som er gitt eller blir gitt, selv om en enkelt kanskje kan synes deres berettigelse er tvilsom. Det ligger det ikke til oss å bedømme. De regler som gjelder skal følges. Og vi skal ikke bare vise lunknen lojalitet. Vi plikter ved råd og tilskyndelser til våre klienter å gå positivt inn for å hjelpe myndighetene, så gjenreisningen kan lykkes fullt og helt.

Det er i åpenbar strid med det løfte vi har gitt om ikke å vike fra rett og retferdighet, hvis vi prøver å hjelpe klienter til å bryte eller omgå de gitts bestemmelser. Det burde være overflødig å understrepe dette, men det er med sorg vi har erart at det her har vært svikt. Vel skal vi bistå våre klienter og de vi skal

førerne holder ryggen stiv. — Også i rettene, hvis administrator tilsidesetter straffeprocesslovens regler til tiltaltes beskyttelse.

Og så: «La oss ikke glemme det våre døde kamerater falt for».

— Nei, la oss ikke det. De falt for den individuelle frihet, for det enkelte menneskes rett til å nyte lovens beskyttelse mot alle slags myndigheters krav både i øst og vest samt syd. De falt for individets rett mot myndighetenes raseri — av hvad art den enn måtte være.

Artikkelen i januarnummeret blev efterfulgt av en i februarnummeret av Sakførerbladet som på ethvert punkt tilråder forsvarerne å vise «forståelse og tålmodighet» overfor påtalemyndighetenes mer eller mindre ekstraordinære fremferd. Artikkelen står i den skarpeste motstrid mot Høiesteretssakfører Steglich-Petersens opptreden i Danmark. Særlig ille er følgende setning: «Sakførerene må og vil gjøre sitt til for at loven kan bli så effektiv som mulig, og tjene til påskyndelse av hele rettsoppgjøret». — Men hvad så med rettsikkerheten? Det er vel denne de skal vareta.

Der er i denne forbindelse et forhold som det ikke er morsomt å komme inn på — men som er uundgåelig: Da Høiesteretssakfører Steglich-Petersen talte Pauli ord til den danske riksadvokat, var han en i enhver henseende fri og uavhengig mann. Ikke søkte han noe embede — ikke hadde han noe uppgjort med påtalemyndigheten fra okkupasjonstiden. Så var dessverre ikke tilfelle med den norske sakførerforenings formann. Samtidig med at han skrev de nevnte serville artikler, var han selv til forher hos politimester Meyer. Det gjaldt A/S Konstruktion av hvis styre han var medlem, — forheret fant sted 30. jan. 1946, samtidig med de overfor citerte artikler. Forelagt utskrift av den styreprotokoll han selv hadde

servilitet overfor myn-
stelsen norsk Okkupasjonshistorie
men bidra til at sak-
older ryggen stiv. —
ttene, hvis administra-
setter straffeprocesslo-
r til tiltales beskyt-

La oss ikke glemme det
kamerater falt for.
oss ikke det. De falt
individuelle frihet, for
te menneskes rett til å
ns beskyttelse mot alle
adigheters krav både i
st samt syd. De falt
dets rett mot myndig-
aseri — av hvad art
mätte være.

len i januarnummeret
gt av en i februar-
t av Sakførerbladet som
et punkt tilråder for-
å vise «forståelse og
ret» overfor påtalemyn-
mer eller mindre
inære fremferd. Ar-
står i den skarpeste
mot Hølesterettssakf-
ch-Petersens opptreden i

Særlig ille er følgen-
g: «Sakførerne må og
sitt til for at loven kan
fektiv som mulig, og
påskyndelse av hele
pret». — Men hvad så
ssikkerheten? Det er
de skal vareta.

i denne forbindelse et
det ikke er morsomt
inn på — men som er
ig: Da Hølesterettssak-
teglich-Petersen talte
i den danske riksad-
man en i enhver hen-
ri, og uavhengig mann.
te han noe embede —
de han noe uopgjort med
yndigheten fra okkupa-
n. Så var dessverre ik-
e med den norske sak-
nings formann. Samti-
at han skrev de nevnte
rtikler, var han selv til
hos politimester Meyer,
dt A/S Konstruktion av
re han var medlem, —
fant sted 30. jan. 1946,
med de overfor citerte
Forelagt utskrift av den
tokoll han selv hadde

underskrevet uttalte han bl. a.:
Ad 14 A, A 15, B 2. D.c.: Avhørte
forklarer at han ikke har festet sig
ved at det her tildels er spørsmål
om ennå ikke overtatte tyske arbeider
Han vil innrømme at for de forholds
vedkommende som det her gjelder
har han vært for slapp. I denne
innrømmelse må imidlertid ikke leg-
ges noen erkjennelse om straffeskyld
på noen måte. Slik som avhørte nu
ser protokollen, innrømmer han at
denne er slik formet at den ikke bur-
de vært undertegnet av avhørte.

Ad B 1: Forsåvidt angår 3. av-
snitt gir avhørte samme forklaring
som foran under D.c, nemlig: Av-
hørte forklarer at han ikke har fes-
tet sig ved at det her tildels også er
spørsmål om ennå ikke overtatte ty-
ske arbeider.

Han vil innrømme at han for de
forholds vedk. som det her gjelder,
har vært for slapp. I denne inn-
rømmelse må imidlertid ikke legges
noen erkjennelse om straffeskyld på
noen måte. Slik som avhørte nu ser
protokollen innrømmer han at denne
er slik formet at den ikke burde vært
undertegnet av avhørte.

Ad E 3: Ang. dette punkt forkla-
rer avhørte sig på samme måte som
tidligere anført under D.c og B 1,
nemlig: Avhørte forklarer sig at han
ikke har festet sig ved at der her til-
dels også er spørsmål om ennå ikke
overtatte tyske arbeider.

Han vil innrømme at han for de
forholds vedkommende som det her
gjelder har vært for slapp.

I denne innrømmelse må imidlertid
ikke legges noen erkjennelse om
straffeskyld på noen måte.

Slik som avhørte nu ser proto-
kollen, innrømmer han at denne er
slik formet at den ikke burde vært
undertegnet av avhørte.

Ad F 2: Avhørte forklarer at de-
te selskap A/S Nybygg blev opprettet
av hensyn til gjenopbyggingsarbeidet
i Kristiansund N.

Han var kommet ut av fengslet
like før dette direksjonsmøte og har
overhodet ikke festet sig ved at også
dette nye selskap drev med arbeider
for tyskerne.

Der er ingen grunn til å gå
inn på de enkelte punkter. Ved-
kommende har sikkert følt situa-
sjonen pinlig nok. Som under-
tegnede gleder sig over hver en
som slipper undan så sant han ik-
ke har vært besjelet av ond vil-
je, er det tilfredsstillende å kun-

ne konstatere at vedkommende
ikke vil bli utsatt for ytterligere
ubehageligheter. Jeg har derfor
heller ikke villet nevne forholdet
for den side var for den.

Men saken har sin prinsipielle
side.

Ved nyttårsskiftet 1945—46
var der falt en del dommer, men
rettsoppgjøret hadde ennå ikke
tatt form. En kraftig vilje, en
uavhengig mann som formann
for Den norske Sakførerforening
kunde maktet å gi utviklingen et
annet forløp bort fra de meget
beklagelige forhold, som vi nu
er oppe i.

Det tjener menneskelig sett
Den norske Sakførerforenings
styre til megen ære, at det holdt
sin hånd over vedkommende og
ikke fremtvang en endring i den
øverste ledelse. De kollegiale
hensyn spiller og bør alltid spil-
le en stor rolle. Alle kan nu og
da trenge den hjelp som ligger
i kollegial velvilje. La oss ikke
glemme det. Ingen av oss er
mere enn mennesker.

Men der er forhold hvor kole-
gial velvilje overfor den enkelte
kan lede til urett mot hundre-
der, ja mot tusener.

En kraftig opptreden fra en fri
og uavhengig mann med Den
norske Sakførerforenings autori-
tet bak sig, vilde ha spart vårt
rettsvesen for den pinlige debatt
om oppgjøret som vi nu oplever i
Storting som i presse.

Den vilde forhindret mange
dommer, som våre domstoler, når
noen år er gått, ikke vil ønske
å bli minnet om.

LORENTZ VOGT

Tilsynelatende ned

Tilsynelatende lider kr-
men nederlag. I den offen-
ning og i det daglige ha-
ser det ut som om de
andsmakter, som har seiret
ken, kunsten, filmen og sp-
hvis vi trenger inn i de
verden inne i menneskene:
det ut som om seierherre
selvskhet, maktbegjær og
syke. Tenker vi på fly,
atombomber, ser det ut
navnene på seierherrene
skap og teknikk.

Men bibelen har allti-
når den sier at den kris-
den endelige seierherre,
det. Det kan nok hende
vet mange ganger kan vi
av tilsynelatende nederla-
siste omgang vil den vin-

Hvorfor vil kristendom
over alle vanskeligheter?
fordi Gud er den sterke-
ser ofte sin makt på e-
måte. Den går ofte gjem-
laget som på Langfreda-
dens tenkte: Nu er d-
men påskemorgen fortal-
net.

Ja, hans seierstog ser
lig ut. — Vi leser i før-
korintierne: For legg me-
kall, brødre, at ikke man-
ter kjødet blir kalt, ik-
mektige, ikke mange hø-

Man kan få noe å te-
å overvåle at Kristi
seierstog var grunnlagt p-
men åndsfylte folk. Du
stole på at kristendomm-
dens overvinnende kraft
nok vise sig til slutt.

Streikebøl i Frankri

PARIS
(NTB fra Reuter): De
franske statsfunksjonære
la arbeidet for 2 uker
oppløst arbeidet torsdag
deres forbund om å ar-
samt når arbeidet ikke
betydning.

Over 10 000 funksjo-
private forsikringsselska-
vedtok å streike torsda-
dag som protest mot
ningene. De forlanger
deres krav behandles.